

Dosarul nr.3ra-60/16

Instanța de fond: Judecătoria Botanica mun. Chișinău – V. Holban

Instanța de apel: CA Chișinău – M. Ciugureanu, E. Clim, B. Bîrca

DECIZIE

27 ianuarie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componența:
Președintele ședinței
Judecători

Svetlana Filincova,
Sveatoslav Moldovan, Iurie Bejenaru,
Elena Covalenco, Maria Ghervas

examinînd recursurile declarate de către avocatul Ion Stegărescu în interesele Galinei Căpățîină și Departamentul Instituțiilor Penitenciare în pricina civilă la acțiunea Galinei Căpățîină împotriva Departamentului Instituțiilor Penitenciare și Penitenciarului nr. 9 privind contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din data de 30 septembrie 2015, prin care s-au respins apelurile declarate de către Departamentul Instituțiilor Penitenciare și Galina Căpățîină, s-a menținut hotărîrea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 28 aprilie 2015, prin care s-a admis parțial acțiunea,

CONSTATĂ:

La data de 22 ianuarie 2015 Căpățîină Galina a depus cerere de chemare în judecată împotriva actelor emise de Departamentul Instituțiilor Penitenciare (în continuare DIP) nr. 5/102 din 15 ianuarie 2015 și Penitenciarul nr. 9 nr. 11-C-9/14 din 15 decembrie 2014 privind refuzul în stabilirea și achitarea indemnizației de maternitate, solicitînd obligarea DIP la calcularea și achitarea indemnizației de maternitate la locul de muncă al soțului, încasarea prejudiciului moral în sumă de 5 000 lei și cheltuielilor de asistență juridică (f.d. 4-8).

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat, că la data de 25 octombrie 2010 a înregistrat căsătoria cu Căpățîină Dumitru, care activează în cadrul DIP, în funcție de comandant de grupă al serviciului pază și escortă al Penitenciarului nr.9.

Reclamanta a mai menționat, că nu este angajată în câmpul muncii și se află la întreținerea soțului, iar la data de 08 ianuarie 2015 s-a născut fiica Căpățîină Maria.

Astfel, nefiind încadrată în câmplul muncii și aflîndu-se la întreținerea soțului, s-a adresat către Penitenciarul nr. 9, cu cerere de a i se acorda indemnizația de maternitate la locul de muncă al soțului. Prin actul nr. 11- C-9/14 din 15 decembrie 2014 Penitenciarul nr. 9 a respins cererea, motivînd că nu este în drept de a achita indemnizația cu privire la concediul prenatal și postnatal din salariul efectivului de trupă și corpului de comandă din sistemul penitenciar, fiindcă instituțiile sistemului penitenciar nu achită contribuții de asigurări sociale și nu au calitatea de asigurați.

La data de 22 decembrie 2014 Căpățîină Galina prin intermediul avocatului a expediat în adresa DIP cerere prealabilă privind achitarea indemnizației de maternitate la locul de muncă a soțului.

Prin actul nr. 5/102 din 15 ianuarie 2015 al DIP i-a fost respinsă cererea pe motiv

că Legea nr. 1036 din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar nu reglementează raporturile juridice de stabilire și plată a indemnizației de maternitate colaboratorilor sistemului penitenciar sau persoanelor care se află la întreținerea acestora.

Prin hotărîrea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din data de 28 aprilie 2015, cererea de chemare în judecată a fost admisă parțial, s-a recunoscut ilegal refuzul DIP nr. 5/102 din 15 ianuarie 2015, s-a obligat DIP să calculeze și să achite Galinei Căpățînă indemnizația de maternitate, în rest cererea a fost respinsă (f.d. 42).

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, la data de 05 mai 2015 DIP a depus apel, prin care a solicitat casarea hotărîrii contestate (f.d. 45-47).

La data de 20 mai 2015 avocatul Stegărescu Ion în interesele Galinei Căpățînă a depus apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea hotărîrii Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din data de 28 aprilie 2015, în partea în care au fost respinse pretențiile reclamantei, emițînd o nouă hotărîre în ordinea stabilită pentru prima instanță, în caz că eroarea nu poate fi reparată în apel, să fie trimisă la rejudecare (f.d. 63-67) .

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din data de 30 septembrie 2015 s-au respins apelurile declarate de DIP și avocatul Stegărescu Ion în interesele reclamantei Căpățînă Galina, s-a menținut hotărîrea primei instanțe (f.d. 86).

Nefiind de acord cu Decizia Curții de Apel Chișinău din 30 septembrie 2015, avocatul Stegărescu Ion în interesele Galinei Căpățînă a depus recurs, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărîrii primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărîri noi, prin care acțiunea să fie admisă integral (f.d. 97-100).

În motivarea recursului recurentul a invocat, că instanța de fond și instanța de apel au ajuns la o concluzie eronată, aplicînd o normă materială ce nu trebuie aplicată, cît și a dat o apreciere unilaterală probelor.

La data de 24 decembrie 2015 Departamentul Instituțiilor Penitenciare a depus recurs, solicitînd admiterea acestuia, casarea hotărîrii primei instanțe și a deciziei instanței de apel, cu emiterea unei hotărîri noi de respingere a acțiunii (f.d. 107-109), invocînd că instanța de apel, verificînd legalitatea și temeinicia hotărîrii primei instanțe, eronat a interpretat dreptul material, care reglementează condițiile de stabilire, modul de calcul și plată a indemnizației de maternitate în cazurile persoanelor neasigurate.

Departamentul Instituțiilor Penitenciare la data de 30 decembrie 2015 a depus referință la cererea de recurs depusă de avocatul Ion Stegărescu în interesele Galinei Căpățînă, prin care a solicitat respingerea recursului ca inadmisibil (f.d. 111-112).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Materialele cauzei atestă, că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 30 septembrie 2015, expediată părților prin intermediul oficiului poștal, confirmarea privind recepționarea deciziei la materialele dosarului nu este.

În aceste circumstanțe, recursurile depuse la 16 noiembrie 2015 și 24 decembrie 2015 se consideră a fi depuse în termen.

Cu referire la recursul depus de Departamentul Instituțiilor Penitenciare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează să fie respins din următoarele considerente.

Potrivit articolului 445 alin.1, lit. a) CPC instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul.

În speță, Căpățînă Galina s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva actelor emise de Departamentul Instituțiilor Penitenciare (în continuare DIP) nr. 5/102 din 15 ianuarie 2015 și Penitenciarul nr. 9 nr. 11-C-9/14 din 15 decembrie 2014 privind refuzul în stabilirea și achitarea indemnizației de maternitate, solicitînd obligarea DIP la calcularea și achitarea indemnizației de maternitate la locul de muncă al soțului, încasarea prejudiciului moral în sumă de 5 000 lei și cheltuielilor de asistență juridică.

Prin hotărîrea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 30 septembrie 2015 a fost admisă parțial acțiunea, s-a recunoscut ilegal refuzul Departamentului Instituțiilor Penitenciare nr. 5/102 din 15 ianuarie 2015, s-a obligat Departamentul Instituțiilor Penitenciare să stabilească, calculeze și să achite Galinei Căpățînă indemnizația pentru concediul medical (maternitate) în legătură cu nașterea la 08 ianuarie 2015 a copilului Căpățînă Maria.

Departamentul Instituțiilor Penitenciare, contestînd hotărîrile instanței, a invocat lipsa cadrului legal pentru stabilirea și achitarea indemnizației de maternitate Galinei Căpățînă.

Verificînd argumentul recurentului, instanța de recurs constată argumentul nefondat.

La caz, reclamanta Căpățînă Galina, nefiind încadarată în cîmpul muncii și aflîndu-se la întreținerea soțului Căpățînă Dumitru, care activează în cadrul Penitenciarului nr. 9, beneficiază de indemnizația de maternitate, prevăzută la art. 123 alin. 2 Codul Muncii.

Articolul 124 alin. 1 Codul Muncii prevede că *„femeilor salariate și ucenicilor, precum și soțiilor aflate la întreținerea salariaților, li se acordă un concediu de maternitate ce include concediul prenatal cu o durată de 70 de zile calendaristice (în cazul sarcinilor cu 3 și mai mulți feți – 112 zile calendaristice) și concediul postnatal cu o durată de 56 de zile calendaristice (în cazul nașterilor complicate sau nașterii a doi sau mai mulți copii – 70 de zile calendaristice)”*.

Departamentul Instituțiilor Penitenciare este un organ central de specialitate, cu statut de subdiviziune independentă al Ministerului Justiției.

Încadrarea în serviciu, atestarea, detașarea, transferarea și concedierea din sistemul penitenciar se efectuează în conformitate cu Legea nr. 1036- XIII din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar. În partea în care exercitarea serviciului în cadrul sistemului penitenciar nu este reglementată prin acte normative speciale, se aplică prevederile Codului Muncii. Colaboratorul sistemului penitenciar este persoană inviolabilă și se află sub protecția statului. Astfel, colaboratorii instituțiilor penitenciare dispun de dreptul la plata indemnizațiilor prevăzute de Codul Muncii.

Ca urmare, a fost creată o practică judiciară prin care s-a instituit că, soțiilor colaboratorilor din sistemul penitenciar și a colaboratorilor de poliție, neangajate în cîmpul muncii și care nu au un venit asigurat, indemnizațiile de maternitate (prenatal și postnatal), li se vor calcula și achita la locul de muncă al soțului.

În acest context, Colegiul lărgit constată că recursul declarat de Departamentul Instituțiilor Penitenciare urmează a fi respins.

Cu referire la recursul depus de avocatul Ion Stegărescu în interesele Galinei Căpățînă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții

Supreme de Justiție consideră recursul parțial întemeiat și care urmează să fie admis din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin.1, lit. b) CPC instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

Avocatul Ion Stegărescu, înaintînd acțiune în contencios administrativ în interesele Galinei Căpățînă, a solicitat și compensarea prejudiciului moral în mărime de 5 000 lei, cît și cheltuieli de asistență juridică în mărime de 6 450 lei. Instanțele au respins ambele pretenții pe motivul neaprobării acestor pretenții.

Argumentele instanțelor de respingere a acestor pretenții au fost criticate în recurs de avocatul Ion Stegărescu. Analizînd criticile formate de avocatul Ion Stegărescu în raport cu materialele cauzei instanța de recurs reține următoarele.

Cu referire la pretenția privind recuperarea prejudiciului moral instanța reține, că potrivit art. 16 alin. 1 al Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000, *„persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și **repararea pagubei cauzate**”*.

Articolul 25 alin. 3 în coroborare cu alin. 4 al aceleiași Legi stipulează că *„în cazul admiterii acțiunii, instanța de contencios administrativ se pronunță, la cerere, și asupra reparării prejudiciului material și moral cauzat prin actul administrativ ilegal sau prin neexaminarea în termenul legal a cererii prelabile. Mărimea prejudiciului moral se stabilește de instanța de contencios administrativ, independent de prejudiciul material, în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate, de gradul de vinovăție a pîrîtului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, luîndu-se în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate”*.

Conform art. 1423 Cod Civil mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensație poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Respectiv, fiecare persoană care pretinde că a suferit, este în drept să-și estimeze prejudiciul adus, dar numai instanța de judecată este împuternicită de lege să aprecieze cuantumul prejudiciului moral, conducîndu-se de noțiunea reparării rezonabile, de circumstanțele cazului concret, de personalitatea părților. Instanțele ierarhic inferioare, soluționînd pretenția reclamantei cu privire la compensarea prejudiciului moral, întemeiat au respins-o.

Instanța de recurs nu poate reține afirmațiile reprezentantului recurenteii invocate întru încasarea prejudiciului moral, or potrivit jurisprudenței CtEDO (cauza Amihalachioaie vs Moldova), constatarea unei violări constituie prin sine o satisfacție suficientă pentru prejudiciul moral eventual suferit de reclamantă. În această parte instanțele corect au respins pretențiile Galinei Căpățînă și respectiv urmează să fie respins și recursul.

Reprezentantul recurenteii Ion Stegărescu în instanța de judecată și în instanța de apel a solicitat și încasarea cheltuielilor privind asistența juridică în sumă finală de 6 450 lei, însă instanțele au respins pretenția ca neprobată.

Criticele, aduse de către avocatul Ion Stegărescu hotărârilor în această parte, instanța de recurs le consideră parțial întemeiate din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 96 CPC instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, **în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.**

Potrivit pct.16 al Recomandării privind quantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobată prin decizia nr. 2 din 30 martie 2012 a Consiliului Uniunii Avocaților din RM, pentru probarea cheltuielilor suportate și prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea, care pretinde compensarea cheltuielilor, a dovezii achitării onorariilor avocaților, lista detaliată a actelor /acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora.

Colegiul reține și jurisprudența CtEDO (cauza Boicenco vs Moldova). Curtea a menționat că la determinarea quantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va ține cont de: complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea problemelor juridice ridicate de speță; aportul avocatului la soluționarea cauzei; timpul și munca depusă de avocat; aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistență, faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; rezultatul obținut; restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei; natura și durata relației dintre avocat și client; experiența, reputația și abilitatea avocatului; justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză; alți factori, la discreția instanței.

În speță, instanța de judecată a constatat, că avocatul Ion Stegărescu a solicitat încasarea cheltuielilor de judecată, prezentînd în prima instanță bonul de plată seria EK nr.911302 pentru asistență juridică în sumă de 5000 lei (f.d. 37) și în apel borderoul de calcul cu suma de 6 450 lei (f.d.78-79). Potrivit borderoului de calcul prezentat în recurs (f.d.101-102) avocatul a întocmit cererea către Penitenciarul nr. 9 - 450 lei, cererea prealabilă -750 lei, cererea de chemare în judecată - 1400 lei, a participat la ședințe de judecată - 475 lei, cerere de apel nemotivat - 325 lei, cerere de apel motivat -1400 lei, participarea într-o ședință de judecată în instanța de apel -1400 lei, perfectarea cererii de recurs -775 lei, în total 7225 lei, încasarea căreia o solicită.

Instanța de recurs, analizînd actele prezentate reține, că avocatul într-adevăr a acordat asistență juridică reclamantei prin întocmirea cererilor, participarea în ședințele de judecată. Totodată la materialele dosarului nu este anexat contractul de asistență juridică, în care părțile urmau să stabilească tariful unei ore de lucru a avocatului.

Instanța a mai constatat, că în borderoul de calcul sunt menționate acțiuni, care au fost întreprinse de către reclamantă personal pînă la încheierea contractului de asistență juridică nr. 104 din 18 decembrie 2014 și anume întocmirea și depunerea cererii către Penitenciarul nr.9 la data de 12 decembrie 2014 (f.d. 15), evaluată de către avocat la suma de 450 lei.

Durata ședințelor de judecată indicată în borderou nu corespunde duratei sentințelor de judecată înregistrate audio și menționate în procesele verbale. Astfel, suma indicată nu este suma reală.

Colegiul mai reține, că prezenta cauză nu prezintă o complexitate sporită, ori deja pe aceste categorii de cauze Curtea Supremă de Justiție a stabilit o practică uniformă și previzibilă, avocatul anterior a mai participat pe cauze analogice, a acordat asistenta

juridică și altor angajați ai DIP. Cauza s-a examinat într-o perioadă relativ scurtă în câte o ședință de judecată atât în prima instanță cât și în instanța de apel.

Prin urmare, cheltuielile de asistență juridică estimate de avocatul Ion Stegărescu în sumă de 7225 lei nu sunt probate și nu sunt reale, rezonabile și nici necesare, de aceea instanța de recurs consideră rațional și echitabil a le reduce până la 2000 lei.

În acest context, Colegiul lărgit constată că recursul declarat de avocatul Ion Stegărescu în interesele Galinei Căpățîna urmează a fi admis parțial.

În conformitate cu art. 445 alin. 1, lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E:

Se respinge recursul declarat de Departamentul Instituțiilor Penitenciare.

Se admite parțial recursul declarat de avocatul Ion Stegărescu în interesele Galinei Căpățîna.

Se casează hotărîrea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 28 aprilie 2015 și decizia Curții de Apel Chișinău din 30 septembrie 2015, în partea respingerii pretenției de încasare a cheltuielilor de judecată și în această parte se emite o hotărîre nouă prin care se încasează de la Departamentul Instituțiilor Penitenciare în beneficiul Galinei Căpățîna cheltuielile judiciare în sumă de 2000 lei.

În rest, decizia Curții de Apel Chișinău din 30 septembrie 2015 și hotărîrea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 28 aprilie 2015, se mențin.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței

Svetlana Filincova

Judecători

Sveatoslav Moldovan

Iurie Bejenaru

Elena Covalenco

Maria Ghervas